

5. Evaluering af grundvandsbeskyttelsesindsats i de prioriterede indsatsområder (B)

Sagsnr.: 16-025256K

Åbent

Kompetence

Byrådet.

Beslutningstema

Byrådet anmodede ifm. med vedtagelsen af indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet om en evaluering primo 2024 af indsatsen i de prioriterede indsatsområder. Formålet er, at der bliver mulighed for at træffe politisk beslutning om, hvorvidt strategien, der er baseret på frivillighed, skal fastholdes.

Byrådet kan på baggrund af indstilling fra Klima- og Miljøudvalget beslutte at gennemføre indsatsen via påbud, hvis der ikke kan opnås frivillige aftaler. Dette skal i givet fald indarbejdes i indsatsplanen.

Indstilling

Chefen for Teknik, Plan og Erhverv indstiller,

1. at Byrådet tagerevalueringen til orientering.

2. at Byrådet træffer beslutning om, hvorvidt indsatsen i de prioriterede områder - hvis frivillige aftaler ikke kan opnås på rimelige vilkår - skal gennemføres via påbud.

Sagens indhold

Byrådet godkendte den 26. april 2021 under punkt 10 Indsatsplanen for Grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet.

Planen udpeger særligt prioriterede indsatsområder. Det er de dele af indsatsområderne, hvor sårbarheden, og dermed grundvandsbeskyttelse, vurderes at have størst betydning for de eksisterende vandværksboringer. De prioriterede indsatsområder udgør ca. 100 hektar og er udpeget på baggrund af modelberegninger af, hvor vandet er mindre end 25 år undervejs fra terræn til en vandværksboring. Indenfor de prioriterede indsatsområder er det et mål at begrænse erhvervsmæssig anvendelse af pesticider og dyrkning.

De prioriterede indsatsområder er vist på bilag 1.

Grænsen på 25 år er et lokalpolitisk valg på baggrund af en afvejning af ønsket om at beskytte vandforsyningerne, og ønsket om ikke at pålægge landbrugserhvervet unødigt store restriktioner.

For at opnå frivillige aftaler, der kan bidrage til at nå målet, er flest mulige løsningsmuligheder bragt i spil. Det har udover dyrkningsaftaler været jordopkøb, jordbytte, skovrejsning, forpagtningsaftaler mv. For at understøtte processen har kommunen etableret en jordpulje på 43 mio. kr., som kan indgå ved jordfordeling.

En evaluering af indsatsen i de prioriterede indsatsområder skal ifølge indsatsplanen, og den politiske aftale der ligger bag, fremlægges politisk i starten af 2024.

Evaluering

I de prioriterede områder har der ikke været en stor interesse hos lodsejerne for de forskellige løsningsmuligheder, som de er blevet præsenteret for.

Indtil nu, er der indgået 1 aftale. Denne er indgået med en landbrugsskole og omfatter et areal på ca. 1.8 ha. Placeringen fremgår af bilag 1.

En af de helt store barrierer for at indgå frivillige aftaler er, at landbruget og de store lodsejere ikke anerkender behovet for indsats overfor pesticider og nitrat i de prioriterede indsatsområder.

En anden stor barriere har været, at det med de nuværende rammer ikke er muligt at opnå skattefrihed for erstatninger og fortjenester på salg af jord, og at landbruget og mange lodsejere ikke er tilfredse med de tilbudte erstatninger. Skattefrihed kræver, at Slagelse Kommune har udvist "påbudsvilje" så aftalerne kan indgås på ekspropriationslignende vilkår.

Landbruget mener, at det erstatningsniveau, som har været tilbudt af vandforsyningen, ikke har været i overensstemmelse med de seneste taksationskendelser.

Gennemførelse af dyrkningsrestriktionerne via påbud vil sikre, at man opnår beskyttelse af de prioriterede indsatsområder. Et sådant påbud vil kunne påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, hvor spørgsmålet om nødvendigheden og omfanget af indsatsen vil kunne prøves. Samtidig vil den tilbudte erstatning kunne bringes til taksationsmyndigheden.

Administrationen vurderer, at mulighederne for at opnå frivillige aftaler med de berørte landmænd vil blive væsentlig forbedret, hvis Slagelse Kommune forinden har udvist påbudsvilje. Det signalerer dels beslutsomhed, men medfører også, at aftalerne kan indgås på ekspropriationslignende vilkår, så lodsejerne kan opnå skattefrihed for erstatningerne.

Lodsejeren skal have erstatning for det værditab, som restriktionerne medfører. Ved beregning af erstatningernes størrelse vil Slagelse Kommune følge principperne og niveauerne fra de seneste overtaksationskendelser.

En beslutning om at indsatsen i de prioriterede indsatsområder om nødvendigt skal ske via påbud, skal indarbejdes i den nuværende indsatsplan for grundvandsbeskyttelse.

Klima- og Miljøudvalget blev på deres møde den 3. april 2024 forelagt en sag om principper for vandindvindingsstrategiplanen, som er under udarbejdelse. Spørgsmålet om revision af indsatsplanen var også et tema i den sag, idet det foreslås, at der udlægges betydeligt større beskyttelsesområder ved de kildepladser, der er essentielle for forsyningssikkerheden.

Byrådet kan vælge at udskyde beslutningen om, hvorvidt der skal udtrykkes påbudsvilje, til vandindvindingsstrategiplanen er vedtaget af Byrådet i efteråret 2024. Det vil dog betyde, at indsatsen i de prioriterede indsatsområder i praksis ikke kan koordineres med beskyttelsen af de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). BNBO skal i de fleste tilfælde være beskyttet inden udgangen af 2024. De fleste lodsejere, der er berørt af de prioriterede indsatsområder, er også berørt af BNBO.

Retligt grundlag

Ændringer af indsatsplaner udarbejdes med hjemmel i vandforsyningslovens § 13. Ændringer skal sendes i offentlig høring i minimum 12 uger.

Påbud om dyrkningsrestriktioner kan meddeles med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 26 a, når det er nødvendigt for at opfylde målet med en vedtaget indsatsplan. Erstatningen for værditabet betales ifølge indsatsplanen af det lokale vandværk.

Økonomiske og personalemæssige konsekvenser

En revision af indsatsplanen, der alene sker for at udtrykke påbudsvilje, kan afholdes indenfor budgettet.

Tværgående konsekvenser

Ingen bemærkninger.

Sagens videre forløb

Hvis Byrådet beslutter at indsatsen i de prioriterede indsatsområder om nødvendigt skal gennemføres via påbud, skal indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse revideres.

Administrationen vil i det tilfælde udarbejde et forslag til ændring af indsatsplanen, som forelægges for Byrådet, før det sendes i offentlig høring.

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 3. april 2024

Fraværende: Ingen

Brian Badike Thomsen og Torben Hald deltog under oplysning af punktet.

At 1-2: Sagen blev udsat.

Når sagen genoptages på næstkommende møde, uddybes den ift. taksationskommissionens niveau for erstatninger. Sammenhæng med BNBO belyses.

Sagen er ikke relevant for Agersø og Omø.

Bilag

16-025256K-775 Bilag 1 - Prioriterede indsatsområder